

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ОБЛАСНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОТИПАВОДКОВОЇ ПРОГРАМИ
НА ПЕРІОД ДО 2025 РОКУ**

**м. Івано-Франківськ
2021 рік**

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	5
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	6
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	8
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	21
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).....	22
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування.....	27
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.	30
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.....	31
8 Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в якій здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....	32
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	34
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	35
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.....	35
Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку.....	38
ДОДАТКИ	39

АНОТАЦІЯ

З 12 жовтня 2018 р. в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це інструмент стратегічного планування, направлений на включення екологічних пріоритетів в програми, плани; інструмент, який дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. Це системний інструмент оцінки, який підтримує та інформує про процес прийняття рішень.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Звіт зі стратегічної екологічної оцінки обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року виконано у відповідності до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296, а також інших діючих нормативно-правових актів.

Обласна цільова протипаводкова Програма на період до 2025 року розроблена відповідно до Конституції України, Земельного кодексу України, Водного кодексу України, Лісового кодексу України, законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про екологічну мережу», «Про природно-заповідний фонд України», постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 р. № 1147 «Про затвердження Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів», постанови Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря», ДСТУ 3013-95 «Гідросфера. Правила контролю за відведенням дощових і снігових стічних вод з території міст і промислових підприємств», ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови

населених пунктів», розпорядження обласної державної адміністрації від 05.03.2007 р. № 99 «Про затвердження Порядку розроблення обласних цільових програм», пропозицій районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій та на виконання п.1.12 протоколу №47 від 03.08.2020р . наради у голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Віталія Федоріва.

Розроблення обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року (далі – Програма) є одним із засобів вирішення у Прикарпатському регіоні проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізування розмірів збитків заподіяних ними.

Програма спрямована на досягнення цілей протипаводкового захисту на території Івано-Франківської області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до проблеми шкідливої дії паводкових вод із забезпеченням мінімізації навантаження на довкілля, здоров'я населення та якість життя.

Очікувані результати виконання Програми:

- створення безпечних умов для життєдіяльності населення області;
- здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;
- забезпечення управління паводковим стоком;
- мінімізування розмірів збитків, спричинюваних шкідливою дією паводкових вод;
- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
- відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протипаводкового призначення.
- здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків, створення автоматизованої інформаційно-виміральної системи «Прикарпаття»;

науковий супровід обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року центром прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття (Центр ППТГРП).

У звіті проводиться попередня комплексна оцінка можливих впливів на навколишнє природне та соціальне середовище, що можуть виникати в процесі реалізації документа державного планування (ДУП) – «Обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року»

Основними причинами формування паводків на річках регіону є географічні та природно-кліматичні особливості розташування. Формування паводків тут відбувається шляхом різкого підняття рівнів води в гірських річках внаслідок тривалих інтенсивних опадів або танення снігу, що призводить до затоплення територій населених пунктів, виробничих об'єктів і завдає значних народногосподарських збитків. Для рівнинних річок характерні високі весняні повені.

Надзвичайні ситуації гідрологічного характеру (паводки, повені), що призводять до людських жертв і великих матеріальних збитків, спричиняються складним поєднанням у просторі та часі причин природного та техногенного характеру, головними з яких є випадання екстремальних атмосферних опадів, особливості рельєфу та геологічної будови місцевості, а також відсутність або неналежний технічний стан водозахисних дамб та берегоукріплювальних споруд.

Крім того, Івано-Франківщина має високий інтегральний показник антропогенного навантаження на навколишнє середовище, що також здійснює вплив на формування надзвичайних ситуацій гідрологічного характеру в регіоні.

Необхідність вирішення проблеми контролю і прогнозування паводкових явищ, з метою захисту населення, господарств області та екологічної безпеки довкілля, обумовлюють необхідність розробки та реалізації протипаводкових заходів і постійного контролю за перебігом природних явищ та антропогенної діяльності, що впливають на формування високих паводків.

Оскільки виконання Програми стосується сфери охорони навколишнього природного середовища, а також її виконання передбачатиме реалізацію видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, одночасно виконуються 2 критерії визначені ст. 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Таким чином проведення процедури стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) Програми є обов'язковим.

Проходження процедури СЕО дасть можливість оцінити наслідки виконання Програми на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, розробити заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків її реалізації.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Обласна цільова протипаводкова Програма на період до 2025 року є документом державного планування, що підлягає затвердженню.

Програма має наступні розділи:

1. Обґрунтування доцільності розроблення Програми;
2. Фінансове забезпечення Програми;
3. Перелік заходів і завдань з визначення виконавців, термінів виконання, обсягів та джерел фінансування з розбивкою по роках;
4. Очікувані економічні, соціальні та екологічні результати виконання Програми;
5. Додатки.

Основною метою Програми є вирішення у Прикарпатському регіоні проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізувати розміри збитків заподіяних ними.

Аналіз гідрологічної обстаовки на річках свідчить про зростання частоти паводків за останні роки в Івано-Франківській області, а комплекс захисних споруд на річках регіону є недостатнім і потребує значної реконструкції та перебудови.

Окрім того, через недостатню мережу водомірних постів на річках і значною повторюваністю паводків ускладнюється їх прогнозування та запобігання шкідливій дії вод, паводки на гірських ріках практично не прогнозуються і виникають раптово, особливо локальні.

З огляду на це, стратегічною ціллю Програми є підвищення ефективності протипаводкового захисту в Івано-Франківській області для створення безпечних умов життєдіяльності населення та забезпечення екологічної безпеки регіону.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів», для досягнення стратегічної цілі Програми необхідне комплексне, системне і цілеспрямоване вирішення наступних основних завдань:

- 1) будівництво нових та відновлення існуючих гідротехнічних захисних споруд (водозахисних дамб та берегоукріплень);
- 2) проведення робіт з розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, виконання комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод;
- 3) визначення меж прибережних захисних смуг згідно з проектами землеустрою, насамперед на водних об'єктах, що є джерелами питного водопостачання;

4) здійснення першочергових заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;

5) ліквідація наслідків шкідливої дії вод, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь;

6) відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протипаводкового призначення;

7) здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків, створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи «Прикарпаття»;

8) науковий супровід обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року центром прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття (Центр ППГПРП).

Завдання Програми передбачається реалізувати шляхом:

1) виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок, будівництва та реконструкції гідротехнічних споруд, захисних дамб, розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, виконання комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод, удосконалення методів і технічних приладів для проведення гідрометеорологічних спостережень, прогнозування паводків;

2) упровадження раціональних технологій виконання робіт з берегоукріплення та регулювання русел річок;

3) удосконалення служби протипаводкового захисту, включаючи експлуатацію захисних гідротехнічних споруд;

4) проведення робіт з переселення громадян із зон ризику використання земель у межах території можливого затоплення;

5) будівництва і реконструкції протизсувних та протиселевих споруд, недопущення звуження руслових потоків об'єктами дорожнього господарства;

6) узгодження дій суб'єктів водогосподарського комплексу і реалізації заходів щодо запобігання шкідливої дії паводкових вод на територіальному рівні через басейнові управління водного господарства;

7) посилення контролю з боку місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за організацією догляду за річками, їх водозбірною територією;

8) впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму використання, охорони та відтворення водних ресурсів, забезпечення сталого розвитку державної системи моніторингу вод згідно з міжнародними нормами.

Науковий супровід обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року буде супроводжуватися центром прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття (Центр ППГПРП) Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Метою центру стане прогнозування техногенних, гідрологічних і екологічних небезпек басейну річок Прикарпаття та розроблення заходів з їх мінімізації. Серед основних напрямів діяльності Центру є:

- прогнозування катастрофічних паводків у просторі та часі;
- розроблення заходів з подолання їх наслідків укріплення берегів, управління русловими процесами, планування автомобільних та залізничних доріг у безпечних місцях;
- розроблення рекомендацій по відновленню або будівництву мостів, польдерів, каналів – випусків паводкових вод;
- поділ населених пунктів секторами з різним ступенем паводкової небезпеки;
- обґрунтування розробок піщано-гравійних сумішей;
- виконання інженерно-геофізичних обстежень ділянок небезпечної активізації екзогенних геологічних процесів;
- заліснення еродованих земель і галявин, що з'явилися у місцевому покриві за участі людей та ін.

Програма розроблена на виконання п.1.12 протоколу №47 від 03.08.2020р . наради у голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Віталія Федоріва.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Івано-Франківська область має певні природно-антропогенні особливості, які визначають її екологічний стан, зокрема: економіко-географічне положення, фізико-географічні особливості, кліматичні умови та архітектурно-планувальний чинник.

Окрім того, Прикарпатський регіон знаходиться в зоні розвинутої зливової діяльності атмосфери і відповідно зоні підвищеного ризику щодо виникнення водних стихій та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні затоплення, підтоплення і перезволоження територій, ураження інженерних інфраструктур та комунікацій з руйнівними наслідками, що негативно відбивається на стані довкілля.

В Івано – Франківській області доволі високий рівень антропогенного навантаження на навколишнє середовище, зокрема: розорювання та знеліснення водозборів без застосування протиерозійних заходів; порушення режиму господарювання у водоохоронних зонах та на прибережних водозахисних смугах річок; забудова в зонах можливого затоплення та заплавах річок; влаштування доріг, мостів без врахування вимог будівельних норм в частині водовідводів та захисту від паводків; ведення лісогосподарської діяльності за умови недостатньо розробленої раціональної науково-обґрунтованої технології та інша господарська діяльність. Сукупність цих умов певним чином відіграє відповідну роль у процесі формування екологічної ситуації в області.

Проблема паводків є однією з найбільш гострих і соціально значущих проблем для області. Населення, що проживає в прибережних містах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків і перебуває в постійному напруженні. Це стосується навіть тих населених пунктів, де вже є протиаводкові гідротехнічні споруди. Через нестачу коштів на здійснення експлуатаційних заходів та догляду ці споруди з кожним роком втрачають надійність, що призводить до додаткових витрат з державного бюджету на ліквідацію наслідків шкідливої дії вод.

Комплекс захисних споруд на річках є недостатнім і потребує значної реконструкції та перебудови. Більшу частину існуючих захисних гідротехнічних споруд було побудовано і тепер будують для розв'язання локальних проблем і вони не створюють єдиного комплексу, розрахованого на надійний захист від катастрофічних паводків. Тому для запобігання і мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно ретельно вивчати та аналізувати і, звичайно, вчасно розробляти та здійснювати відповідні заходи.

Виходячи з проведеного аналізу можна зробити висновок, що для надійного

захисту населення, мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно забезпечити надійність комплексу захисних споруд. Найбільш прийнятним для регіональної влади способом вирішення зазначеної проблеми є використання програмно-цільового підходу.

Атмосферне повітря

В Івано-Франківській області від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря щорічно надходить 86-92% загальнообласних обсягів викидів. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Івано-Франківській області протягом 2016-2019 років представлена в таблиці 2.1. Частина викидів забруднюючих речовин в атмосферному повітрі припадає на пересувні джерела забруднення.

Таблиця 2.1.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря по Івано-Франківській області

	2016	2017	2018	2019
Обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т	196669,390	198324,713	221407,5	205021,0
Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км, т	14,1	14,2	15,9	14,7
Обсяги викидів розрахунку на 1 особу, кг	142,4	143,8	161,0	149,6
Кількість підприємств, які мали викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення	319	363	354	359
Кількість зареєстрованих транспортних засобів, од	105831	115418	137890	171488

У 2019 році викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення порівняно з 2018 роком зменшились на 7,4 % та становили 205,0 тис. т. Від стаціонарних джерел забруднення у повітряний басейн надійшло 12,9 млн. т. діоксиду вуглецю (на 6,3 % менше порівняно з 2018 р.) – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення у розрахунку на квадратний кілометр території області склали 14,7 тонн забруднюючих речовин, обсяг викидів у розрахунку на одну особу – 149,6 кг, що у порівнянні з 2018 роком на 11,4 кг менше. Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі безпосередньо в м. Івано-Франківськ наведено в таблиці 2.2.

Основними забруднювачами повітря залишаються підприємства з виробництва та розподілення електроенергії. від стаціонарних джерел, забруднення яких в атмосферне повітря надійшло 89,5% загальнообласних обсягів викидів.

Зокрема, найбільшим забруднювачем атмосферного повітря залишається ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» на яку припадає 82,8 % викидів

забруднюючих речовин в атмосферне повітря від загального обсягу викидів по області. Викиди в атмосферне повітря у 2019 році від виробничої діяльності підприємства ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» зменшились на 7,16% в порівнянні з 2018 роком і становили 169,8 тис. тонн.

У значній мірі на стан атмосферного повітря впливають транскордонні перенесення шкідливих речовин з країн Центральної Європи, однак, відсутність мереж постів контролю не дає можливості реально оцінити величину впливу транскордонних забруднень на загальний стан атмосферного повітря області.

Таблиця 2.2.

**Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі
м. Івано-Франківська**

Назва забруднюючої речовини	Середньорічний вміст, мг/м^3	Середньодобові ГДК, мг/м^3	Максимальні разові ГДК, мг/м^3	Максимальний вміст, мг/м^3
Пил	0,16	0,15	0,5	0,30
Діоксид сірки	0,011	0,05	0,5	0,061
Оксид вуглецю	1,79	3	5	4
Діоксид азоту	0,054	0,04	0,2	0,19
Оксид азоту	0,036	0,06	0,6	0,12

Водні ресурси

Водні ресурси Івано-Франківської області представлені поверхневими та підземними водами. Гідрографічна мережа області представлена притоками району басейну річки Дністер та суббасейну річки Прут. Сітка правих та лівих приток р. Дністер, в зв'язку з особливостями рельєфу і клімату розвинена нерівномірно. Найбільш розвинена сітка правих приток, які формуються в Карпатах. До них належать ріки: Свіча, Лімниця, Луква, Сівка, Бистриця. Ці річки мають досить розвинену систему, особливо в гірській частині.

На Карпатські притоки припадає близько 70% водозбірної площі Дністра. На Покутській височині правобережжя Дністра має дуже слабо розвинену річкову систему. Річки тут трапляються рідко, невеликі, маловодні. Довжина найбільших з них р. Тлумачик, р. Хотимирка, р. Лимець не перевищує 20-30 км. В лівобережній частині в межах області Дністер збирає води з Опільської височини (р. Гнила Липа, р. Свірж), які теж утворюють слабо розвинені системи.

Річкова мережа суббасейну р. Прут в своїй верхній частині збирає води з північної частини області – Гуцульських Карпат. Як і район басейну річки Дністер, суббасейн річки Прут має різку асиметричну будову, основна водозбірна площа – на правобережжі, там же – найбільші його притоки – Прутєць Яблунецький, Прутєць Чимигівський, Ослава, Лючка, Пістинька, Рибниця, Черемош. Ліві притоки малочисельні і маловодні. Найбільші з них – Турка і Чернява.

Густота річкової мережі в межах області коливається від 0,3 – 0,5 км/км^2 у

рівнинній частині і до 1,7 – 2,5 км/км² в Карпатах. Падіння річок на висотах 700 – 1300 м над рівнем моря досягає до 100 м/км, при виході з гір ця цифра знижується до 10 – 20 м/км. Долини річок в горах вузькі і глибокі, русла каменисті, порожисті, складені галькою та валунами. Швидкість течій річок змінюється від 1,0 – 1,5 м/с під час межені, до 4,0 – 7,0 м/с під час паводків і повеней. Передгірські ріки відрізняються від гірських меншим падінням (1,0 – 8,0 м/км), менш глибокими і більш розробленими долинами з добре розробленою заплавою і руслом. Швидкість течії тут від 0,5 – 1,0 до 2,0 – 3,0 м/с. Живлення рік області мішане (дощове, ґрунтове, снігове), частка дощового складає 35-50%, снігового 20-30% та ґрунтового – 15-20%. Внутрішній розподіл стоку характеризується паводковим режимом протягом більшої частини року з коротким періодом осінньо-зимової межені (яка також часто порушується після випадання дощів і відлиг). У загальному розподіл стоку такий: весна – 10-22%, літо – 41-53%, осінь – 11-15% і зима – 16-18%. На теплий період року припадає до 85% річного стоку.

Поверхневі водні ресурси, що формуються в межах області в середній по водності рік складають 4544,4 млн. м³, в рік 75% забезпеченості – 3317,6 млн. м³ і в рік 95% забезпеченості – 2182,3 млн. м³. Сумарні водні запаси (з водами сусідніх областей) складають відповідно 9050,8 млн. м³, 6562,6 млн. м³, 4299,3 млн. м³.

Водозабезпеченість невеликих населених пунктів і сіл переважно відбувається децентралізовано за допомогою поодиноких свердловин, колодязів, рідше каптованих джерел. Водопостачання великих населених пунктів і промислових об'єктів відбувається централізовано.

За даними звітності за формою № 2111-водгосп (річна) по області в 2019 р. було забрано із поверхневих водних об'єктів і підземних джерел 95,02 млн.м³ свіжої води, що на 1,48 млн.м³ менше порівняно з 2018 р.

По промисловості обсяги забору свіжої води в 2019 р. зменшилися на 3,42 млн.м³, а по сільському господарству та житлово-комунальному господарству і побутовому обслуговуванню обсяги забору свіжої води в 2019 р. збільшилися відповідно на 0,632 млн.м³ та 1,35 млн.м³.

На зміну обсягів забору свіжої води по промисловості вплинуло, головним чином, зменшення використання води теплоселектростанціями.

Все ще значна кількість свіжої води, забраної із природних джерел (на 0,31 млн.м³ більше в порівнянні з минулим роком), була втрачена при її транспортуванні до водокористувачів в результаті фільтрації, протічок, аварій в системах подачі води від місця забору до місця використання.

В 2019 р. зменшився обсяг скиду зворотних вод в поверхневі водні об'єкти області (на 1,38 млн.м³ в порівнянні з минулим роком) і становив 61,08 млн.м³.

Зменшення обсягів скиду «забруднених без очистки» зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти відбулося, в основному, за рахунок введення в дію нових очисних споруд в 2019 році.

Збільшення обсягів скиду «недостатньо-очищених» зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти відбулося, в основному, за рахунок підприємств нафтовидобувної промисловості – та підприємств житлово-комунального господарства та побутового обслуговування.

Зменшення обсягів скиду «нормативно чистих (без очистки)» стоків відбулося, головним чином, за рахунок промислових підприємств, а також сільськогосподарських підприємств.

Зменшення скиду «нормативно очищених на очисних спорудах» стоків відбулося, в основному, за рахунок підприємств житлово-комунального господарства та побутового обслуговування населення.

Причинами такого стану є відсутність очисних споруд, низька ступінь очистки зворотних вод внаслідок перевантаження і недотримання технологічного режиму на існуючих очисних спорудах та відсутність технології очищення зворотних вод від розчинених мінеральних речовин (солей).

На виконання програми державного моніторингу вод затвердженої наказом Держводагентства України від 11.06.2019 р. № 336 р з метою оцінки гідрохімічного стану і рівнів забруднення річкових вод в частині проведення Держводагентством України спостережень на масивах поверхневих вод, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення, на території Івано-Франківської області в басейні річки Дністер у 2019 році дослідження проводилися у 4 пунктах моніторингу, в суббасейні річки Прут – у 2 пунктах моніторингу:

Пункти моніторингу, встановлені на притоках Дністра:

1. р. Свіча, 57 км, с. Княжолука;
2. р. Лімниця, 30 км, с. Вістова;
3. р. Бистриця Солотвинська, 18 км с. Скобичівка;
4. р. Бистриця Надвірнянська, 16 км, с. Березівка.

Пункти моніторингу, встановлені в суббасейні річки Прут:

1. р. Прут, 864 км, с. Шепарівці
2. р. Жонка, ліва притока р. Прут, 3 км, м. Яремче.

Дослідження стану масивів поверхневих вод проводилися за двома напрямками – за значеннями хімічних і фізико-хімічних показників стану вод та за вмістом пріоритетних забруднюючих речовин.

Високих концентрацій хімічних і фізико-хімічних показників не виявлено.

Результатами досліджень токсичних органічних речовин виявлено, як мінімум один раз, присутність 7 речовин в масивах поверхневих вод басейну Дністра та 5 речовин – в суббасейні Прута:

- гексахлорциклогексан, ДДТ, гексахлорбензол – пестициди;
- флуорантен, нафталін – поліароматичні вуглеводні;
- трихлорметан, тетрахлорметан – леткі органічні сполуки.

Вміст виявлених забруднюючих речовин не перевищував середньорічних та максимально-допустимих концентрацій екологічних нормативів якості $ЕПЯ_{cp}$ та $ЕНЯ_{max}$.

За результатами цих досліджень встановлено добрий хімічний стан масивів поверхневих вод у всіх пунктах моніторингу.

Земельні ресурси, біологічне та ландшафтне різноманіття.

Земельні ресурси. Загальна площа земель станом на 01.01.2020 р. складає 1392,7 тис. га, із них сільськогосподарські угіддя – 623,34 тис. га; ліси та інші лісовкриті площі – 639,93 тис. га; забудовані землі – 62,20 тис. га; відкриті заболочені землі – 2,70 тис. га; відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі зайняті зсувами, щебенем, галькою, голими скелями) – 22,30 тис. га; інші землі – 18,80 тис. га; території, що покриті поверхневими водами – 23,43 тис. гектарів.

За результатами лабораторних досліджень, які проводяться на п'ятирічний звітний період, в області серед обстежених угідь 47,8 % кислих земель. Кислотність ґрунтів негативно позначається на їх родючості. Серед них 12,6% припадає на дуже сильно - та сильнокислі, 12,9% - середньокислі, 22,3% - слабокислі ґрунти.

Гумус є основним джерелом поживних речовин в ґрунті. Чим вищий вміст гумусу в ґрунті, тим більша його родючість, тому збереження і накопичення гумусу є основою родючості ґрунту. Середньозважений показник вмісту гумусу по області за період з 2015 по 2019 роки становить 3,17 %, що відповідає підвищеному рівню забезпеченості. Найвищий показник забезпеченості гумусом у Городенківському (4,22 %), Снятинському (3,53 %) та Тлумацькому (3,25 %) районах. Найнищий показник вмісту гумусу у Косівському (2,17 %), Богородчанському (2,37 %) та Надвірнянському (2,70 %) районах.

Однією з ключових складових охорони довкілля в області є забезпечення збереження та невиснажливого використання земель.

Питання охорони земель в умовах загострення екологічної ситуації є одним з найважливіших напрямків роботи в області, оскільки поліпшення стану земель відкриває значні резерви збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та забезпечує суттєве покращення екологічних умов життя людини.

Наслідком значного показника сільськогосподарського освоєння земельного фонду, без належних заходів щодо охорони і відтворення, є прогресуюча деградація і ерозія земель, розорювання та знеліснення, що створює загрозу екологічній безпеці області та сталому розвитку регіону.

Негативними наслідками сільськогосподарського землекористування є інтенсивний розвиток водно-ерозійних процесів через відсутність системи протиерозійних заходів на сільськогосподарських угіддях, прискорення поверхневого стоку в результаті порушення технології виконання культуртехнічних

робіт, зниження водоакумуючої ємності території, недостатньо розроблена науково-обґрунтована технологія для ведення лісогосподарської діяльності, зміна вікової структури деревостанів, переважання тракторного трелювання деревини та інші наслідки господарської діяльності, які зумовлюють виникнення паводкових явищ.

Біорізноманіття В області є багато своєрідних і унікальних природних комплексів з різноманітним рослинним і тваринним світом. Це – збережені унікальні кедрово-смерекові ліси і зарості сосни гірської (жерепу) у природному заповіднику «Горгани», природний комплекс високогірного ландшафту Карпатського національного природного парку, одне з найбільших місць проростання тиса ягідного (релікт третинного періоду) у ботанічному заказнику загальнодержавного значення «Княздівський», збережені степові угруповання на «Касовій горі» (біля м. Бурштина), «Чортовій горі» (біля м. Рогатин), в урочищі «Масьок» (Городенківського р-ну).

Основну загрозу для біологічного різноманіття становлять незаконні забудови та вирубування лісів, браконьєрство, розорювання місць поширення видів, здійснення господарської діяльності на території прибережних захисних смуг, інтродукція чужорідних видів, кліматичні зміни, забруднення довкілля, неконтрольований видобуток корисних копалин.

Найбільшою загрозою біорізноманіттю є порушення цілісності і єдності природного рослинного покриву. Цей процес є результатом фрагментації, яка відбувається внаслідок знищення рослинного покриву через надмірне сільськогосподарське освоєння території, урбанізацію, осушення земель.

Для припинення даного негативного впливу на біорізноманіття регіону особливо важливим є винесення в натуру (на місцевості) водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг, передбачених Програмою для можливості здійснення контролю за сільськогосподарською діяльністю в цих зонах.

Рослинний та тваринний світ. Флора області нараховує понад 1500 видів рослин, що складає більше половини списку флори України. На заповідних територіях області охороняється більше 1000 видів судинних рослин, що становить майже 55 % всієї флори Українських Карпат.

Майже третина природної флори Івано-Франківщини, потребує повної або часткової охорони. Сюди належать ендемічні та реліктові, рідкісні та зникаючі види рослин, 126 видів рослин і грибів занесено до Червоної книги України та Європейського Червоного списку, з метою збереження та охорони рослинного світу на даний час розробляється Перелік рідкісних та зникаючих видів рослин, що підлягають особливій охороні на території Івано-Франківської області.

При реалізації передбачених Програмою заходів необхідно керуватися вимогами статті 11 Закону України «Про Червону книгу України», вживати заходи охорони об'єктів рослинного світу та їх середовищ існування визначених

Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі та Конвенцією про охорону біологічного різноманіття.

Тваринний світ – один з компонентів природних ресурсів області. Різноманітність і багатство природних ландшафтів та вигідне географічне розташування стало передумовою розвитку та існування своєрідної рідкісної фауни, котра порівняно з іншими регіонами України значно багатша. Хребетні представлені 435 видами, ссавці – 74 видами, птахи – 280 видами, 109 видів зникаючих тварин занесені до Червоної книги України.

Істотним недоліком в організації тваринного світу є низький рівень вивчення його стану і відсутність об'єктивних даних про чисельність переважної більшості не мисливських видів тварин.

Лісові ресурси. За даними основних лісокористувачів землі лісового фонду вкриті лісовою рослинністю 564,3 тис. га, що складає 40,5% від адміністративної площі області. Ліси на території області розмішені нерівномірно і знаходяться в основному в гірських районах (73% лісів області належить до гірських). Тому лісистість різних районів коливається від 11% до 68%.

У зв'язку з особливими захисними (водоохоронними, ґрунтозахисними, рекреаційними, санітарними, гігієнічними, оздоровчими, природоохоронними, естетичними тощо) функціями більше половини лісів області (52%) мають обмежений режим лісокористування, 48% лісів віднесено до категорії експлуатаційних.

Щороку з настанням пожежонебезпечного періоду державними лісгосподарськими підприємствами області проводиться комплекс робіт та заходів направлених на запобігання виникненню пожеж в лісових масивах, влаштування мінералізованих смуг на межі з с/г угіддями та інші в т.ч. і виступи в засобах масової інформації (преса та телебачення) та проведення лекцій та бесід із школярами та населенням на протипожежну тематику. Розробляються мобілізаційно-оперативні плани з гасіння лісових пожеж та склад сил і засобів, які погоджуються із підрозділами ДСНС та затверджуються в районних державних адміністраціях.

В процесі реалізації передбачених Програмою заходів передбачатиметься комплекс рішень щодо впровадження заходів забезпечення нормативного стану довкілля та його безпеки, відповідає вимогам екологічного та санітарного законодавства і забезпечуватиме недопущення погіршення стану навколишнього середовища.

Надра. На території області обліковується 340 родовищ з 26 видами різноманітних корисних копалин, з яких 143 родовища розробляється. Сировинна база області складається з корисних копалин паливно- енергетичного напрямку (газ, нафта, конденсат, торф), сировина для виробництва будівельних матеріалів, підземні води, гірничо-хімічні корисні копалини (кам'яна, калійна та магнієва сіль,

карбонатна сировина для вапнування кислих ґрунтів, карбонатна сировина для цукрової промисловості, сірка), гірничорудні корисні копалини.

У межах області розробляється 43 родовища вуглеводнів. Видобуток нафти і газу в області зосереджений переважно у Долинському та Надвірнянському нафтопромислових районах. Основні обсяги видобутку припадають на нафтогазовидобувні управління «Долиналифтогаз» та «Надвірняналифтогаз», які на правах структурних одиниць входять у ПАТ «Укрнафта». До найголовніших родовищ нафти, внесених у реєстр Державного балансу запасів корисних копалин України, віднесені Долинське, Північно-Долинське, Стругинське, Битків-Бабченське.

Область володіє добре розвиненою сировинною базою будівельних матеріалів. На її території знаходиться 167 родовищ з 12 видами корисних копалин, які застосовуються у будівництві. Розробляється 63 родовища. Область повністю забезпечена розвіданими запасами солі кухонної, цементної сировини, вапняку для випалювання вапна, гіпсу, піщано-гравійних матеріалів, цегельно-черепичної та керамзитової сировини, мінеральних вод.

Значну економічну і енергетичну перспективу, як для області, так і для України мають нещодавно відкриті поклади сланцевого газу на так званій «Одеській площі». Одеська ділянка майже повністю охоплює територію Тлумацького, Галицького, Тисменицького, Рогатинського районів, частково - Городенківського, Калуського, Коломийського, Снятинського районів і займає близько 2,9 тис. км². Прогнозні ресурси Одеської площі оцінюються Державною службою геології та надр України в 2,98 трлн. м³ газу.

Поводження з відходами.

Одним із найактуальніших питань в області є забруднення навколишнього природного середовища відходами, що утворюються від діяльності промислових підприємств, а також у домогосподарствах.

Протягом 2019 року згідно інформації Головного управління статистики в Івано-Франківській області утворилось 2991,7 тис. т відходів, що більше ніж у 1,5 рази ніж у 2018 році, у тому числі відходів I класу небезпеки – 6,5 т (на 23,7% менше), II класу – 1,5 тис. т (у 1,6 разів більше), III класу – 4,3 тис. т (у 1,5 разів більше), IV класу небезпеки – 2985,9 тис. т (на 1,5 разів більше).

Внаслідок економічної діяльності підприємств та організацій утворено 96% загального обсягу відходів, у домогосподарства – 4%. Відходи від підприємств із добувної промисловості і розроблення кар'єрів становили 36,5% у загальній кількості утворених, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 36,1%, сільського, лісового та рибного господарства – 16,6%, переробної промисловості – 5,6%.

У структурі загальної кількості утворених відходів, за категоріями матеріалів

переважають відходи згоряння (1079,9 тис. т або 36,1%).

Протягом 2019 року утилізовано 870,2 тис. т відходів, що більше у 1,6 рази, ніж у 2018 році, спалено – 130,9 тис. т (на 7% більше). із загальної кількості спалених відходів майже усі використано для отримання енергії.

Найбільш вагомими за обсягами утворення відходів в області є ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго», ПрАТ «Івано-Франківськцемент», НГВУ «Долинанафтогаз» та «Надвірнанафтогаз» ПАТ «Укрнафта», ДП «Калуська ТЕЦ-НОВА», ТЗОВ: «Карпатнафтохім» та «Свісс Крона».

У спеціально відведених місцях чи об'єктах у 2019 році видалено 1759,6 тис. т відходів, що у 1,8 рази більше, ніж у 2018 році.

Окрім того, на території Івано-Франківської області є 15 постійно діючих полігонів твердих побутових відходів, з яких паспортизовано 9. Найбільші полігони області знаходяться поблизу м. Івано-Франківськ (с. Рибне Тисменицького району), м. Калуш, м. Коломия, м. Долина, м. Надвірна (с. Пнів).

Об'єкти розміщення твердих побутових відходів у переважній більшості експлуатуються з порушенням екологічних і санітарних вимог, не дотримуються технологічні вимоги складування відходів, відсутні спостережні свердловини за змінами у стані підземних вод, не дотримані розміри санітарно-захисних зон. Як наслідок, вони спричиняють інтенсивне забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод та атмосферного повітря.

Загальна кількість накопичених відходів на кінець 2019 року у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних підприємств та організацій відходів I-IV класів небезпеки становила 46 млн. т.

Основну частину (45965,2 тис. т або 99,9%) з них складають мало небезпечні відходи IV класу небезпеки, 29,8 тис. т – III класу, 0,8 тис. т – II класу.

На території Івано-Франківської області знаходиться 15 діючих місць видалення ТПВ. Найбільші полігони області знаходяться поблизу м. Івано-Франківськ (с. Рибне Тисменицького району), м. Калуш, м. Коломия, м. Долина, м. Надвірна (с. Пнів). Частково запроваджений роздільний збір твердих побутових відходів у 57 населених пунктах та 6 містах обласного значення.

Здоров'я населення

На здоров'я населення безпосередньо впливають стан джерел водопостачання та якості питної води. Водопостачання населення Івано-Франківської області у 2019 році здійснювалось 40 водопроводами, в т.ч. 24 - комунальними, 5 - відомчими та 11 - сільськими. У порівнянні з 2018 роком кількість централізованих водопроводів залишалась не змінною.

У 2019 році лабораторіями ДУ «Івано-Франківським ОЛЦ МОЗ України» проведено відбір та досліджено 2541 пробу води за санітарно-хімічними показниками безпечності та якості води з водопроводів області, з них 212 не

відповідали вимогам ДСанПіН, в т. ч.:

- з комунальних водопроводів – 1040 проб води, з них 17 не відповідали вимогам ДСанПіН;
- із сільських водопроводів – 152 проби води, не відповідали вимогам ДСанПіН – 13;
- з відомих водопроводів невідповідаючих нормам проб не виявлено.

З підвищеною жорсткістю подавали воду споживачам централізовані водопроводи м. Бурштин, м. Рогатин, сіл Задністрянськ, Лани, Маріямпіль і Яблунів Галицького району.

З усіх видів водних ресурсів найбільш цінними для водопостачання є підземні прісні води, тому, що вони є чистішими за поверхневі і мають стабільніший дебіт. Підземні води за хімічним складом, мінералізацією, вмістом специфічних компонентів та іншими ознаками поділяються на підземні води питного призначення, мінеральні води, природні розсоли, промислові води. До підземних вод питного призначення відносяться води з мінералізацією до 1,0 г/дм³. В області є 15 родовищ мінеральних вод різних типів. Серед них є аналоги «Нафтусі», «Миргородської», «Моршинської», «Єсентуки».

Вживання недоброякісної питної води (2-2,5 л на добу однією людиною) суттєво погіршує здоров'я, зумовлюючи виникнення специфічних хвороб.

Небезпечна питна вода зумовлює комплекс проблем для здоров'я, навіть невелике відхилення якості води від норми є небезпечним для людини.

Тому захист від шкідливої дії вод є однією з найгостріших водогосподарських проблем. Система захисту повинна мати комплексний характер, створюватися з урахуванням особливостей формування та проходження повеней і паводків та динаміки рівня ґрунтових вод.

В області продовжується негативна динаміка до погіршення демографічної ситуації. За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області за 2019 рік народжуваність впала на 517 або на 4,1%. Смертність, водночас, зросла на 102 особи або на 0,6% (торік ріст становив 143 особи або 0,8%). Тобто темпи погіршення демографічної ситуації дещо сповільнились. Померло на 5423 особи більше, ніж народилось. Мінімальний додатній приріст населення зареєстрований лише в м. Івано-Франківську (+0,7 на 1000 нас., де народилось на 187 осіб більше, ніж померло і у Верховинському районі (-0,2), де така різниця склала лише 6 осіб.

Зниження рівнів смертності стосується районів Галицького, Надвірнянського, Тисменицького, всіх 4-х міст адмінцентрів. Патомість в районах Богородчанському, Городенківському, Калуському, Коломийському, Косівському, Снятинському зареєстроване збільшення числа померлих. При цьому, ріст народжуваності відбувся лише у Верховинському, Снятинському районах, містах Болехові та Івано-Франківську.

В структурі смертності дещо зросли втрати населення від хвороб системи

кровообігу, в т.ч. цереброваскулярних хвороб, хвороб органів травлення, кістково-м'язевої системи, нещасних випадків, травм і отруєнь. Натомість менше смертей зареєстровано від інфекційних і паразитарних хвороб (в т.ч. туберкульозу і СНІДу), новоутворів, хвороб ендокринної, нервової і сечостатевої систем. Рівні смертності населення області по кожному з класів хвороб є нижчими, ніж в середньому по Україні.

Намітилась позитивна динаміка захворюваності населення області на туберкульоз, показник якої за три останні роки знизився на 10,2% і становить 42,4 на 100 тис. нас. проти 49,2 по Україні. Знизилась серед населення і захворюваність на деструктивні форми туберкульозу: з 16,7 у 2018 році до 14,6 на 100 тис. нас. в 2019 році. Частина хворих, в т.ч. деструктивним туберкульозом, - не виявлена і реальний рівень захворюваності є вищим.

Найвищі рівні захворюваності на туберкульоз (понад 50 на 100 тис. нас.) зареєстровані в Калуському, Коломийському районах і м. Болехові. Натомість в містах Івано-Франківську і Яремчі та Верховинському районі – не перевищують 30-32 на 100 тис. нас.

Впродовж останніх трьох років захворюваність на туберкульоз серед підлітків зберігається на рівні: 2017 р. – 8 випадків, 2018 р. – 10 випадків, 2019 р. – 9 випадків.

Відмічається тенденція до росту захворюваності населення області на онкопатологію (в 2019 р. на 4,2%), показник якої у 2019 році склав 293,9 на 100 тис. населення проти 281,7 у 2018 році. Рівень занедбаності злоякісних захворювань, виявлених у IV стадії у 2019 році дещо знизився і становить – 19,9% проти 21,6% в 2018 році.

За оперативними даними підтверджується факт деякого збільшення в області випадків гострого інфаркту міокарда.

Зареєстровано 1333 випадки поступлень до стаціонару хворих гострим інфарктом міокарда, що на 145 або 12,2% більше, ніж в 2018 році. З них померло 144 проти 156 в 2018 році. Летальність знизилась в показнику – з 13,1% до 10,8%. Відносно високою (20-22%) у звітному році була летальність від інфаркту міокарда в пацієнтів з Долинського і Снятинського районів, що пояснюється в деякій мірі недостатнім числом своєчасних стентувань і тромболісисів таким пацієнтам. Із 45 пацієнтів з Долинського району сучасну кардіодопомогу (стентування, тромболісис) отримали 28, а щодо Снятинських пацієнтів – з 48 лише 13.

Помітно зросло за рік число госпіталізованих хворих з мозковим інсультом. На 121 більше – з геморагічним, на 364 більше – з ішемічним. Разом – 4 тис. інсультів проти 3,5 тис. в попередньому році. Про важливість проблеми інсультів свідчить висока летальність: з 4 тис. інсультних пацієнтів в стаціонарі померли 647 або 16,2%, не кажучи вже за інвалідизацію тих хто вижив.

Значної уваги з боку управлінців потребує інфекційна захворюваність. На

противагу 2018 року, намітилась тенденція до росту захворюваності на кишкові інфекції. Збільшилось, зокрема, число випадків сальмонельозів на 73 або на 35,1%, дизентерії на 10 випадків або на 30,3%, гастроентероколітів на 34 або на 4,3%.

Для виконання вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та інших законодавчих актів виконкомам місцевих рад, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарської діяльності, в межах своїх повноважень необхідно:

- вжити заходи щодо забезпечення населення питною водою гарантованої якості;
- забезпечити безумовне дотримання умов скидання і нормативів гранично-допустимого скидання (ГДС) забруднюючих речовин і відомчого лабораторного контролю за складом і властивостями зворотних (стічних) вод і їх впливом на поверхневі водні об'єкти відповідно до вимог санітарного та природоохоронного законодавств;
- покращити роботу існуючих, реконструкція (ремонт) та будівництво нових очисних споруд і каналізаційних мереж у населених пунктах області;
- вдосконалити систему поводження з побутовими відходами шляхом впровадження роздільної системи їх збирання, утилізації та переробки.

Імовірний майбутній розвиток, якщо Програма не буде затверджена:

- збільшення ризику затоплення населених пунктів у зв'язку з відсутністю, несправністю або недостатнім системним комплексом захисних споруд;
- погіршення гідрологічного стану річок, звуження та замулення руслових ділянок річок, а також відсутність встановлених у визначеному порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів;
- відсутність реалізації низки заходів щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів (зокрема, будівництва берегозакріплювальних протизсувних і протиселевих споруд, проведення заходів з захисту від підтоплення і затоплення території).

Такий імовірний розвиток може негативно впливати на усі процеси розвитку населених пунктів та створювати певні ризики для здоров'я населення.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Сучасний стан навколишнього природного середовища Івано-Франківської області та динаміка його змін охарактеризовані на підставі аналізу стану компонентів довкілля (атмосферного повітря, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, флори та фауни) в попередньому розділі.

Також надана характеристика кліматичних та метеорологічних умов області та стану здоров'я населення.

Оцінка тенденцій передбачала порівняння основних екологічних параметрів та показників за останні роки. СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення в результаті впровадження обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року.

Загальний стан навколишнього природного середовища та здоров'я населення при реалізації Програми не зазнають значного негативного впливу. Стан та якість довкілля прогнозується на теперішньому рівні з динамікою покращення та підвищення рівня життя населення з одночасним зменшенням існуючих факторів впливу (захист територій від шкідливої дії вод).

Разом з тим, в межах окремих територій, на яких здійснюватимуться передбачені Програмою заходи, будуть відбуватись більш значимі впливи та зміни, що призведе до збільшення антропогенного навантаження на цих територіях по окремих компонентах довкілля або їх сукупності, проте в допустимих межах.

Оскільки, Програмою передбачається реалізація окремих видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, то після затвердження переліку об'єктів та в процесі написання Звіту з ОВД для цих об'єктів буде здійснена оцінка впливу та наслідків реалізації заходів на довкілля відповідних територій та конкретних місць.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Екологічна безпека навколишнього природного середовища має важливий вплив на здоров'я та благополуччя людини. Екологічні фактори вносять свій вклад в статистику захворюваності та смертності населення. Вплив екологічної ситуації (наряду з генетичними факторами та способом життя) є основоположним фактором, що визначає стан здоров'я населення.

Частина населення до цього часу користується водопостачанням, засобами санітарії і гігієни, що не відповідають вимогам безпеки, що вносить чималий вклад в захворюваність і як наслідок смертність, яких можна було уникнути. Велика частка випадків захворювання пов'язана зі станом водних екосистем, який може бути поліпшений за рахунок природоохоронних заходів.

Найбільш поширеними із списку захворювань, викликаних несприятливими факторами довкілля, є інсульт, ішемічна хвороба серця, діарея та рак. При цьому від зазначених хвороб найбільше потерпає населення в країнах з низьким рівнем доходу.

Основні екологічні проблеми Івано-Франківської області

1. Основними проблемами поточного стану атмосферного повітря є:

значний рівень забруднення атмосферного повітря міст викидами забруднюючих речовин від стаціонарних джерел промислових підприємств;

- недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилосагоочисного устаткування, у тому числі внаслідок обмеження енергопостачання, яке не здатне працювати в межах екологічних і санітарних норм;

- невиконання у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня, низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів;

відсутність ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок;

- відсутність можливості постійного спостереження за станом атмосферного повітря в містах обласного підпорядкування у зв'язку з недостатньою кількістю постів спостережень або їх повною відсутністю;

- збільшення кількості зареєстрованих транспортних засобів.

Застосування в процесі здійснення передбачених Програмою заходів прогресивних технологічних процесів та обладнання, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативного забруднення атмосферного повітря

дасть можливість попередити негативний вплив на довкілля, зокрема і на атмосферне повітря.

2. Основними проблемами забруднення поверхневих вод Івано-Франківщини є: скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод; відсутність водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг водних об'єктів. З огляду на це, відповідними пріоритетними завданнями Програми є винесення в натуру (на місцевості) водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг, а також здійснення заходів для відновлення та підтримання сприятливого режиму на ріках.

Окрім того, ризик паводків для довкілля і населення зумовлює ймовірність непередбачуваних затрат на ліквідацію їх катастрофічних наслідків. Тому важливим завданням є своєчасне прогнозування паводків, зниження їхньої активності та забезпечення керованості цими процесами для оптимізації їх природної складової та мінімізації техногенних чинників, що впливають на інтенсивність паводкотворення.

З метою забезпечення моніторингу стану водних ресурсів в області, оперативного прогнозування гідрографів паводків на ріках басейну, формування прогнозних даних про стан параметрів паводку і автоматична передача їх відповідним службам та інформування населення щодо можливості виникнення паводків задля безпеки жителів регіону Програмою передбачено створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи «Прикарпаття».

Крім того, Програмою передбачається науковий супровід обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року центром прогнозування та попередження техногенно-гідроекологічної небезпеки Прикарпаття (Центр ППТГРП) Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Метою центру стане прогнозування техногенних, гідрологічних і екологічних небезпек басейну річок Прикарпаття та розроблення заходів з їх мінімізації. Серед основних напрямів діяльності Центру є: прогнозування катастрофічних паводків у просторі та часі; розроблення заходів з подолання їх наслідків – укріплення берегів, управління русловими процесами, планування автомобільних та залізничних доріг у безпечних місцях; розроблення рекомендацій по відновленню або будівництву мостів, польдерів, каналів – випусків паводкових вод; поділ населених пунктів секторами з різним ступенем паводкової небезпеки; обґрунтування розробок піщано-гравійних сумішей; виконання інженерно-геофізичних обстежень ділянок небезпечної активізації екзогенних геологічних процесів; заліснення еродованих земель і галявин, що з'явилися у місцевому покриві за участі людей та ін.

Всі передбачені Програмою заходи будуть здійснюватися відповідно до вимог чинного законодавства.

3. Проблема збереження біорізноманіття. Через надмірне використання природного різноманіття розпочався і продовжується процес втрати його біологічної стійкості і витіснення цінних видів флори і фауни. Збереження біологічного різноманіття передбачає охорону водночас і окремих особин, і їхніх груп у межах

певної території, її екосистем у цілому разом з їхнім середовищем існування. Зменшення біологічного різноманіття є в значній мірі результатом діяльності людини.

Недостатньо здійснюються заходи щодо поліпшення збереження та відновлення порушених екосистем, популяцій рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів флори, фауни, мікробіоти та рослинних угруповань.

4. Екологічна проблема з накопиченням промислових і побутових відходів. Об'єкти розміщення твердих побутових відходів у переважній більшості експлуатуються з порушенням екологічних і санітарних вимог, не дотримуються технологічні вимоги складування відходів, відсутні спостережні свердловини за змінами у стані підземних вод, не дотримані розміри санітарно-захисних зон. Як наслідок, вони спричиняють інтенсивне забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод та атмосферного повітря.

Ситуація накопичення промислових і побутових відходів обумовлена відсутністю налагодженої системи утилізації промислових відходів, роздільного сортування і збирання твердих побутових відходів і пакувальної тари як вторинної сировини, а також недостатньою увагою до цієї проблеми органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, низьким рівнем екологічної культури населення області.

5. Проблема шкідливої дії паводкових вод. Через недостатню мережу водомірних постів на річках і значною повторюваністю паводків ускладнюється їх прогнозування та запобігання шкідливій дії вод, паводки на гірських ріках практично не прогнозуються і виникають раптово, особливо локальні.

Отже населення, що проживає в прибережних містах і селах, зазнає значних матеріальних та моральних втрат від паводків і перебуває в постійному напруженні. Це стосується навіть тих населених пунктів, де вже є протипаводкові гідротехнічні споруди. Через нестачу коштів на здійснення експлуатаційних заходів та догляду ці споруди з кожним роком втрачають надійність, що призводить до додаткових витрат з державного бюджету на ліквідацію наслідків шкідливої дії вод.

Комплекс захисних споруд на річках є недостатнім і потребує значної реконструкції та перебудови. Більшу частину існуючих захисних гідротехнічних споруд було побудовано і тепер будують для розв'язання локальних проблем і вони не створюють єдиного комплексу, розрахованого на надійний захист від катастрофічних паводків. Тому для запобігання і мінімізації збитків від шкідливої дії вод та захисту населення необхідно ретельно вивчати та аналізувати і, звичайно, вчасно розробляти та здійснювати відповідні заходи.

Для надійного захисту населення, мінімізації збитків від шкідливої дії вод необхідно забезпечити надійність комплексу захисних споруд.

Про необхідність проведення широкомасштабних протипаводкових робіт свідчать руйнівні паводки в 1911, 1913, 1927, 1941, 1955, 1964, 1969, 1970, 1974 та 1980 роках, з яких катастрофічними були в 1927, 1941, 1969 і 1974, 1980, 1998, 2001,

2008, 2010, 2020 роках, а з 1955 року (після створення 1954 році облводгоспу і систематичного підрахунку наслідків від стихійного лиха) пройшло 86 повені і паводки, прямі збитки від яких складають на 01.09.2020 року понад 8,2 млрд грн.

Аналіз гідрологічної обстановки на річках свідчить про те, що частота паводків за останні роки зросла, хоч вона, як сказано вище, в Карпатах була завжди високою.

За нормативними документами (ДБН В 2.4-3:2010) заходи щодо захисту населених пунктів виконуються на максимальні рівні води повторюваністю один раз за 100 років, однак будівництво захисних споруд, через економічні негаразди держави, здійснюються з порушенням вимог нормативних документів.

Зважаючи на збитки, що завдаються населенню та господарствам області, з метою збереження берегів і прибережних територій від розмиву, захисту від затоплення та руйнування паводковими водами, приймали і приймають певні міри щодо здійснення протипаводкових і протиерозійних заходів. Споруджують дамби обвалування, проводять берегоукріплювальні роботи та здійснюють регулювання русел річок. Так на початок 2020 року споруджено 219 км дамб обвалування, закріплено 158 км берегів, відрегульовано 188 км русел річок. Виконують біологічне кріплення.

В результаті паводкових явищ населення зазнає прямих збитків від втрати чи пошкодження житла, господарських будівель, знищення врожаю на присадибних ділянках. Однак найбільші втрати чекають на суспільство, коли катастрофічні повені та паводки призводять до загибелі людей.

Негативним наслідком затоплення сільськогосподарських земель та сільських населених пунктів є також погіршення якості води в річках та водоймах через збільшення їх каламутності та концентрації біогенів і пестицидів, а також забруднення підземних вод, що негативно відзначається на здоров'ї населення.

Відомо, що прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних факторів дуже важко (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер. Вплив на населення від реалізації передбачених Програмою окремих заходів, які підлягають здійсненню оцінки впливу на довкілля буде оцінений при написанні Звітів з ОВД.

Екологічна мережа та розвиток природно-заповідного фонду області.

Необхідність формування екомережі на території Івано-Франківської області обумовлена порушенням цілісності і структурно-функціональної організації природних ландшафтів внаслідок значного антропогенного і техногенного навантаження. В результаті їх денатуралізації утворилися антропогенні ландшафти, в яких природні біоценози замінені агроценозами і урбоєкосистемами. Наслідком цього є збіднення біотичного і ландшафтного різноманіття, яке складає основу природних ресурсів і є необхідною умовою формування безпечного середовища

життєдіяльності людей.

Українським науково-дослідним інститутом гірського лісівництва імені П. С. Пастернака реалізовано природоохоронний захід «Розроблення проекту схеми регіональної екологічної мережі Івано-Франківської області».

В результаті проведеної роботи визначено об'єкти і структурні елементи екомережі області. Загальна площа регіональної екомережі Івано-Франківської області становитиме орієнтовно 806,3 тис. га. Збереження біотичного і ландшафтного різноманіття шляхом створення нових та вдосконалення існуючих заповідних територій, формування регіональної екологічної мережі є одним з пріоритетних напрямків розвитку заповідної справи в Івано-Франківській області.

Мережа природно-заповідного фонду Івано-Франківської області становить 15,7% від загальної площі регіону. Найбільш цінними заповідними територіями є: природний заповідник «Горгани» та 5 національних природних парків – Карпатський національний природний парк, Національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, Національний природний парк «Синьогора» та Національний природний парк «Верховинський».

Рішенням сесії обласної ради від 31.07.2020 р. №1510-36/2020 оголошено природні ландшафти та об'єкти заповідними територіями місцевого значення. Зокрема створено пралісові пам'ятки природи площею 4527,5 га та ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Ялиця-цариця» площею 0,2 га.

На території області заповідний статус мають:

- ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Лімниця з водоохоронною смугою вздовж берегів 100 м»;
- ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Свіча з притокою Мізунькою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Пістинька з прибережною смугою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Рибниця».

У межах області значна кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду, межі яких не встановлені в натурі (на місцевості).

При проведенні протипаводкових робіт будуть враховані вимоги Закону України «Про природно-заповідний фонд України» та положення про об'єкти природно-заповідного фонду.

Обласна цільова протипаводкова Програма на період до 2025 спрямована на захист від шкідливої дії паводкових вод, тому результатом її впровадження можна очікувати покращення стану навколишнього природного середовища та здоров'я населення, що призведе до створення більш сприятливих умов для життєдіяльності людини.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Шляхи врахування зобов'язань під час підготовки документа державного планування.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 січня 2019 року). У цьому законі СЕО виступає одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи

здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 №659) затверджено Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації). Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

Розробка Програми здійснювалась на виконання п.1.12 протоколу №47 від 03.08.2020р. наради у голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації Віталія Федоріва.

Аналіз відповідності цілей обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року.

Стратегічною ціллю Програми є здійснення заходів щодо запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії паводкових вод, що передбачає комплексний підхід до будівництва та реконструкції захисних споруд, включаючи поліпшення екологічного стану водних об'єктів шляхом розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, а також здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків.

Для досягнення стратегічної цілі Програми необхідно комплексне, системне і цілеспрямоване вирішення наступних основних завдань:

- будівництво нових та відновлення існуючих гідротехнічних захисних споруд (водозахисних дамб та берегоукріплень);
- проведення робіт з розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, виконання комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод;
- визначення меж прибережних захисних смуг згідно з проєктами землеустрою, насамперед на водних об'єктах, що є джерелами питного водопостачання;
- здійснення першочергових заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;
- ліквідація наслідків шкідливої дії вод, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь;
- відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протипаводкового призначення;

– здійснення заходів з інформування населення про можливість виникнення паводків, створення автоматизованої інформаційно-вимірювальної системи «Прикарпаття»;

науковий супровід обласної цільової протипаводкової програми на період до 2025 року центром прогнозування та попередження техногенно-гидроекологічної небезпеки Прикарпаття (Центр ППТГРП).

В основу Програми покладені такі принципи розвитку:

- пріоритетність здійснення протипаводкових заходів з урахуванням соціально- економічної ситуації, що склалася в області;
- усунення причин виникнення надзвичайних ситуацій в результаті шкідливої дії паводкових вод з метою економії коштів на ліквідацію її наслідків;
- безумовне дотримання природоохоронного законодавства та екологізація діяльності суб'єктів господарювання;
- контроль за дотриманням природоохоронного законодавства;
- забезпечення у встановленому законодавством порядку доступу населення до екологічної інформації.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛІА ДОВКІЛЛІА, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛІА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИПЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.

На підставі оцінювання ймовірних впливів на компоненти довкілля (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори та рівні шумового, теплового, вібраційного забруднення та здоров'я населення) сукупний вплив від реалізації заходів передбачених Програмою є несуттєвим та екологічно допустимим.

Впровадження Програми та реалізація її заходів, які передбачають здійснити технічне вдосконалення системи існуючого комплексу протиаводкового захисту шляхом значного збільшення обсягу робіт з будівництва і реконструкції гідротехнічних протиаводкових споруд, забезпечення управління та здійснення контролю за проходженням лаводків, створення автоматизованої системи моніторингу кількісного і якісного стану водних ресурсів буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація Програми буде мати позитивний вплив на рівень забруднення довкілля, тобто сприяти його зменшенню, що є важливим індикатором регіонального розвитку. Середньостроковий та довгостроковий період не розглядаються оскільки термін реалізації Програми складас 5 років. У разі продовження розпочатої роботи вплив не буде відрізнятися від короткострокового.

Всі заходи здійснюватимуться згідно чинного законодавства.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми (табл. 7.1.) ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах.

Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних заходів і проєктів, а також в процесі написання звіту з ОВД для окремих Заходів.

Таблиця 7.1.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> - Захист атмосферного повітря від фізичного забруднення передбачити у ПВР, за графіком роботи будівельних машин і механізмів, що виключає одночасну роботу всіх механізмів, роботу у нічну зміну механізмів, що створюють наднормативне акустичне забруднення - Використання якісного палива - Здійснення екологічного контролю за станом автотранспорту, вдосконалення екологічних нормативів
Води	<ul style="list-style-type: none"> - Здійснення контролю за джерелами скидів забруднюючих речовин
Ґрунти	<ul style="list-style-type: none"> - Погодження ділянок і термінів виконання заходів з рибоохоронними органами - Зменшення розорювання ґрунту - Обмеження сільськогосподарської діяльності в межах водоохоронних зон
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> - Роздільне збирання твердих побутових відходів - Уникнення засмічення території проведення заходів - Регулювання та організація збору й вивезення сміття
Біорізноманіття	<ul style="list-style-type: none"> - Встановлення допустимої кількості автотранспорту для пересування територією природно-заповідного фонду - Інформування про заходи природоохоронної діяльності на території природного об'єкта - Контроль за наявністю охоронюваних рослин, заборона збирання рідкісних видів рослин
Рекреаційні зони	<ul style="list-style-type: none"> - Регулювання чисельності туристичних потоків - Обмеження в'їзду транспортних засобів на територію рекреаційної зони - Уникнення засмічення рекреаційної зони
Здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> - Обмеження в'їзду транспортних засобів на територію курортної чи лікувально-оздоровчої зони - Використання транспорту, що не спричиняє значне шумове забруднення.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ - ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Вирішення проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних наводків і повеней та мінімізування розмірів збитків заподіяних ними, а саме: недостатній комплекс захисних споруд на річках, порушення режиму господарювання у водоохоронних зонах та на прибережних водозахисних смугах річок, замулення русел річок, вирубування лісів, розорювання земель, ерозія ґрунтів можливе за двома альтернативними сценаріями:

- впровадження природоохоронних заходів в рамках програм з охорони навколишнього природного середовища міст і районів області, екологічних програм тощо;
- впровадження природоохоронних заходів в рамках реалізації обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року.

Перший альтернативний варіант відображає поточну ситуацію з впровадження природоохоронних заходів у регіоні та не може комплексно вирішити проблему шкідливої дії паводкових вод.

Через обмеженість коштів міста і райони області не мають можливості передбачити в місцевих програмах охорони навколишнього природного середовища реалізацію ефективних протипаводкових заходів.

Крім цього, відсутня можливість залучення цільових коштів з державного та обласного бюджетів, а також координація дій виконавців таких заходів, що не дозволяє забезпечити ефективне використання наявних ресурсів.

Отже, цей варіант не є оптимальним.

Другий альтернативний варіант передбачає впровадження протипаводкових заходів в рамках реалізації обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року, що дозволяє усунути недоліки першого варіанту.

Головними перевагами зазначеного варіанту є:

- виділення пріоритетних напрямів з охорони навколишнього природного середовища;
- комбінація ресурсів за джерелами фінансування (зменшення навантаження на бюджети різних рівнів і більш ефективне використання коштів);
- впровадження сучасних технологій, удосконалення методів і технічних приладів для проведення гідрометеорологічних спостережень, прогнозування

паводків:

- координація та контроль за діями виконавців Програми.

Реалізація даного варіанту дозволить значно покращити систему протипаводкового захисту, призведе до більш раціонального використання та відтворення водних ресурсів, забезпечить екологічну безпеку та знизить рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій в результаті шкідливої дії паводкових вод.

Таким чином, зазначений варіант є оптимальним. Він надає можливість формувати та виконувати конкретні протипаводкові заходи, що спрямовані на усунення та попередження шкідливої дії паводків для навколишнього природного середовища та населення регіону. Реалізацію Програми планується здійснити в один етап протягом 2021-2025 років.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

При підготовці Звіту з СЕО виникли труднощі у зв'язку з недостатністю і якістю даних, відсутністю досвіду реалізації окремих заходів в Україні.

Наявність даних Програми, додаткових вихідних даних, що були зібрані під час розроблення Програми, додаткових статистичних даних, результатів аналітичного оброблення матеріалів, законодавчої та нормативно-правової бази, своєчасне проведення певних обсягів досліджень з вивчення можливого впливу прийняття Програми на зміни в атмосферному повітрі, водному середовищі, ґрунтах, біорізноманітті, здоров'ї населення тощо дозволило обґрунтувати можливий вплив на навколишнє природне та соціальне середовище та підготувати Звіт про стратегічну екологічну оцінку.

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що проєкт Програми відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Разом з тим, аналізуючи заходи Програми, можливо надати наступні рекомендації до їх змісту: розробити економічні механізми стимулювання суб'єктів господарювання до не порушення режиму господарювання у водоохоронних зонах та на прибережних водозахисних смугах річок, зниження або компенсації несприятливого впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам. реалізація заходів Програми не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

За приведеною оцінкою відсутня ймовірність транскордонних наслідків в результаті затвердження та реалізації Програми. Обласна цільова протипаводкова Програма на період до 2025 року розроблена для Прикарпатського регіону, зокрема Івано-Франківської області.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

У Звіті про стратегічну екологічну оцінку проведено попередню комплексну оцінку можливих впливів на всі компоненти навколишнього природного та соціального середовища, що можуть виникати в процесі реалізації обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року.

Програма спрямована на досягнення цілей протипаводкового захисту на території Івано-Франківської області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення проблеми шкідливої дії паводкових вод із забезпеченням мінімізації навантаження на довкілля, здоров'я населення та якість життя.

В разі неприйняття Програми очікується збільшення ризику затоплення населених пунктів у зв'язку з відсутністю, несправністю або недостатнім системним комплексом захисних споруд, погіршення гідрологічного стану річок, звуження та замулення руслових ділянок річок, а також відсутність встановлених у визначеному порядку прибережних захисних смуг водних об'єктів; відсутність реалізації низки заходів щодо охорони та раціонального використання земельних ресурсів (зокрема, будівництва берегозакріплювальних протизсувних і протиселевих споруд, проведення заходів з захисту від підтоплення і затоплення території) може негативно впливати на усі процеси розвитку населених пунктів та створювати певні ризики для здоров'я населення.

При затвердженні та реалізації Програми загальний стан навколишнього природного середовища та здоров'я населення не зазнають негативного впливу. Навпаки: стан та якість довкілля прогнозується на теперішньому рівні з динамікою покращення та підвищення рівня життя населення з одночасним зменшенням існуючих факторів впливу (завдання збитків шкідливою дією паводкових вод та

витрати на ліквідацію їх наслідків).

Проаналізовано тенденції стану довкілля за умов можливого прийняття або неприйняття Програми, що передбачало порівняння основних екологічних параметрів та показників за останні роки та прогнозні зміни на перспективу.

У звіті висвітлені екологічні проблеми області, пов'язані з протипаводковим захистом та можливі ризики для навколишнього середовища та здоров'я населення в даній сфері та ризики, пов'язані з реалізацією Програми. При цьому проаналізовано проблеми та ризики відсутності протипаводкових заходів, що дає чітке розуміння можливих впливів та наслідків.

З метою поліпшення ситуації у Івано-Франківській області проблеми протипаводкового захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізування розмірів збитків заподіяних ними Програмою передбачено вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення проблеми шкідливої дії паводкових вод із забезпеченням мінімізації навантаження на довкілля, здоров'я населення та якість життя.

У Звіті про СЕО розглянуто зобов'язання у сфері охорони довкілля та запобігання негативному впливу на здоров'я населення, що встановлені на міжнародному, державному, регіональному рівнях, що стосуються Програми, а також шляхи врахування таких зобов'язань.

В даному документі здійснено оцінку ймовірного впливу реалізації Програми на складові довкілля (кліматичні зміни та викиди парникових газів, атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси та ґрунти, культурна спадщина, інфраструктура, здоров'я населення, рівень життя та благополуччя), аналіз позитивних і негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення та очікувані результати Програми. Очікується, що реалізація Програми буде мати лише опосередкований вплив на здоров'я населення через прямі впливи на складові довкілля.

Для повноцінного аналізу всіх можливих наслідків та можливості затвердження Програми було детально проаналізовано виправдані альтернативи та обґрунтовано доцільність прийняття Програми. Найбільш доцільною альтернативою визначено впровадження протипаводкових заходів в рамках реалізації обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року.

Моніторинг базується на розгляді та контролі виконання цільових показників (індикаторів) Програми та їх досягнення. Моніторинг екологічних показників Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля

матиме виконання Програми. При цьому необхідне забезпечення регулярності збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку в майбутньому.

Отже, розроблення Програми було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації.

Впливи на довкілля, що будуть виникати при реалізації передбачених заходів, не будуть перевищувати нормативно допустимих рівнів, що забезпечуватиметься застосуванням сучасних технічних рішень та проходженням процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД) на місцевих рівнях, за потреби.

Реалізація Програми за умови дотримання екологічних та нормативних вимог має сприяти покращенню протипаводкового захисту Прикарпатського регіону та можливості попередження наслідків шкідливої дії паводкових вод. Поєднання зусиль, спрямованих на виконання та дотримання умов Програми із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме підвищення рівня добробуту, здоров'я населення Івано-Франківської області та досягнення вищих стандартів життя.

Реалізація заходів Програми не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

За результатами СЕО надано рекомендації до змісту заходів Програми та заходи з моніторингу впливу реалізації Програми на довкілля, що відповідно до ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» повинно бути враховане в документі державного планування.

Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку

Заступник начальника управління

І. Гнатишин

Провідний інженер відділу водних
відносин та басейнової взаємодії,

В. Рашковецька

1. Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року.
2. Копія листа на Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації про Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки № 09-17/02/1330 від 20.11.2020 р.
3. Копія листа від Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської обласної державної адміністрації щодо пропозицій до звіту про СЕО №03-05/5561 від 02.12.2020р.
4. Копія листа на Департамент охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрації про визначення обсягу СЕО № 09-17/02/1331 від 20.11.2020 р.
5. Копія листа від Департаменту охорони здоров'я Івано-Франківської обласної державної адміністрації про визначення обсягу СЕО № 5767/07-36/38 від 11.12.2020 р.
6. Копія газети «Афіша Прикарпаття» від 19 листопада 2020 р. №38 з Повідомленням про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документа державного планування.
7. Копія газети Рідна Земля від 20 листопада 2020 р № 34 (1607) з Повідомленням про оприлюднення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документа державного планування.

Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року

1) Замовник.

Дністровське басейнове управління водних ресурсів;

2) Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 91 Бюджету кодексу України розроблено проєкт Програми, що пропонується до затвердження рішенням обласної ради.

Проєкт Програми розроблено з метою вирішення у Прикарпатському регіоні проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізування розмірів збитків заподіяних ними.

Для досягнення мети Програми необхідне комплексне, цілеспрямоване та системне вирішення основних завдань:

- будівництво нових та відновлення існуючих гідротехнічних захисних споруд (волозахисних дамб та берегоукріплень);

- проведення робіт з розчищення русел річок, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протипаводкового захисту територій від шкідливої дії вод;

- визначення меж прибережних захисних смуг згідно з проєктами землеустрою, насамперед на водних об'єктах, що є джерелами питного водопостачання;

- здійснення першочергових заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;

- ліквідація наслідків шкідливої дії вод, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь;

відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протипаводкового призначення.

Очікувані результати виконання Програми:

- створення безпечних умов для життєдіяльності населення області;

- здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь;

- забезпечення управління паводковим стоком;

- мінімізування розмірів збитків, спричинюваних шкідливою дією паводкових вод;

- відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок;

– відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протиаварійного призначення.

Програма базується на основі аналізу гідрологічної обстановки на річках, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання та комплекс заходів щодо їх реалізації.

Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, Водного кодексу України, Податкового та Бюджетного кодексів України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (із змінами) та на виконання Рішення голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації згідно з протоколом від 03.08.2020р. №47.

3) Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів);

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Для кожного з визначених протиаварійних заходів Програми розробляється низка заходів і проєктів, серед яких можуть бути проєкти, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проєктів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

4) ймовірні наслідки:

а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки (далі – СЕО) мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації проєкту цільової протиаварійної Програми на період до 2025 року, зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких компонентів довкілля:

грунти;

атмосферне повітря;

водні ресурси;

стан фауни, флори, біорізноманіття, землі (у тому числі вилучення земельних ділянок);

кліматичні фактори.

б) для територій з природоохоронним статусом;

Під час здійснення СЕО, варто оцінити ймовірні наслідки від здійснення заходів, що пропонується відповідно до Програми на:

території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх охоронні зони, землі природно-заповідного фонду України, території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єкти комплексної охорони.

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

Запропонований проєкт Програми містить перелік заходів для вирішення проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней у Прикарпатському регіоні (зокрема, на території Івано-Франківської області), з чого випливає відсутність транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

5) виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено;

По території області протікає 8294 річки, загальною довжиною 15756 км, у тому числі: 4688 річок в басейні р. Дністер довжиною 9111 км і 3606 річок в басейні р. Прут довжиною 6645 км. Близько 70% загальної кількості річок протікають у гірській частині області, де в основному й формуються запаси поверхневих водних ресурсів, які в середній по водності рік складають 4,45 км³ води (8,8% стоку України).

Прикарпатський регіон знаходиться в зоні розвинутої зливової діяльності атмосфери і відповідно зоні підвищеного ризику щодо виникнення водних стихій та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні затоплення, підтоплення і перезволоження територій, ураження інженерних інфраструктур та комунікацій з руйнівними наслідками.

Розроблення проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року є одним із засобів забезпечення надійного комплексу захисних споруд для захисту населення та мінімізації збитків від шкідливої дії вод.

Запропонований проєкт Програми містить:

- аналіз гідрологічної обстановки на річках (з 1954 року (створення облікової та систематичного підрахунку наслідків від стихійного лиха) проїзною 86 повеней та паводків, прями збитки від яких на 01.09.2020 р. складають 8,2 млрд грн;

- основні природні фактори, та фактори господарської діяльності, що мають значний вплив на формування паводкового стоку;

- перелік заходів і завдань з визначення виконавців, термінів виконання, обсягів та джерел фінансування;

- очікувані економічні, соціальні та екологічні результати виконання Програми.

Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми. Проте, в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи:

Альтернатива 1. «Нульовий сценарій» - тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження Програми;

Оцінка ефективності вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звіті про стратегічну екологічну оцінку.

6) дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки;

Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища.

Всі методи прогнозування об'єднують у дві групи: логічні і формалізовані. До логічних методів відносять методи індукції, дедукції, експертних оцінок, аналогії.

При відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу, використовують метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів.

Метод аналогій полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз.

Формалізовані методи поділяють на статистичний, екстраполяції і моделювання.

Статистичний метод ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва.

Метод екстраполяції полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стосовно об'єкта, який тривалий час розвивався рівномірно без значних відхилень. Ґрунтується він на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді.

Метод моделювання полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням імовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись прямими або опосередкованими даними про масштаби та напрями змін. При побудові прогнозних моделей необхідно виявити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; з'ясувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритм і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів.

Для здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть використовуватись вищевказані методи, зокрема буде здійснено:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін проєкту Програми з точки зору екологічної ситуації;
- проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей;
- проведення оцінки впливу Програми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення;
- моніторинг фактичного впливу впровадження Програми на довкілля.

7) заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами.

Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища при розміщенні, проектуванні, будівництві, введенні в експлуатацію, експлуатації, консервації, споруд та інших об'єктів.

Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог:

- а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;
- б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;
- в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;
- г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;
- д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;
- е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на об'єкти тваринного світу Під час проведення планованої діяльності, у відповідності до вимог статей 9, 37, 39, 40 Закону України «Про тваринний світ»:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів;
- охорону середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин;
- недоторканість ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу;
- розроблення і здійснення заходів, які будуть забезпечувати збереження шляхів міграції тварин.

Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на здоров'я населення При здійсненні планованої діяльності у відповідності до вимог статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» з метою відвернення і зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення шуму, неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів будуть розглядатися:

- відповідні організаційні, господарські, технічні, технологічні, архітектурно-будівельні та інші заходи щодо попередження утворення та зниження шуму до рівнів, установлених санітарними нормами;

- заходи радіаційної безпеки, відповідних санітарних правил, а також заходи встановлені нормами, іншими актами законодавства, що містять вимоги радіаційної безпеки;

8) пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку;

Стратегічна екологічна оцінка буде виконана в обсягах, визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Пропонується така структура Звіту із СЕО:

1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;

2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією);

3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією);

4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією);

5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);

9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);

11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання.

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року *подаються до:*

Відділу водних відносин та басейнової взаємодії Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Відповідальна особа: Начальник відділу водних відносин та басейнової взаємодії – Гартун Олександр Євгенійович

(контактні дані: vodaif@ukr.net;

тел. приймальня (0342) 52-31-42;

тел. відділ водних відносин та басейнової взаємодії (0342) 52-31-36

Строк подання зауважень і пропозицій становить 15 днів, з дня оприлюднення Заяви.

**ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДНІСТРОВСЬКЕ БАСЕЙНОВЕ УПРАВЛІННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ**

вул.Ав.Сахарова, 23А, м.Івано-Франківськ, 76014, тел./факс. (0342) 52-31-42
e-mail: vodaif@ukr.net, сайт: www.vodaif.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 13646270

**Начальнику управління екології та
природних ресурсів Івано-
Франківської обласної державної
адміністрації
Андрію Пліхтику**

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 91 Бюджету кодексу України розроблено проєкт Програми, що пропонується до затвердження рішенням обласної ради.

Відповідно до частини 2 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» подаємо Вам Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року та проєкт Програми.

Додаток на 7 та 12 арк. відповідно.

Начальник управління

Роман МИХАЙЛЮК

В.Рашковецька
51-32-36

Сертифікат
58E2C9E7F90010TB0400000076142A006C3F7F00
Підписувач Михайлюк Роман Йосипович
Дійсний з 28.01.2020 0:00:00 по 28.01.2022 0:00:00

Дністровське басейнове управління водних
ресурсів

09-17/02/1330 від 20.11.2020

Ю.К.Слава 10

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

вул. Сахарова 23 А, м. Івано-Франківськ, 76014, тел./факс 52-61-50; e-mail: main@eco.if.gov.ua
код ЄДРПОУ 40008068

02.12.2019 р. № 03-05/5561

На № 09-17/02/1330 від 20.11.2020 року

**Дністровське басейнове управління
водних ресурсів**

м. Івано-Франківськ,
вул. Сахарова, 23 А

Управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації відповідно до вимог частин 2 та 6 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» розглянуло заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року та, в межах компетенції, надає наступні пропозиції, які необхідно врахувати при складанні звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Звіт про СЕО необхідно виконати відповідно до вимог до частини 2 ст. 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

У звіті про стратегічну екологічну оцінку рекомендуємо передбачити заходи, спрямовані на запобігання та мінімізацію негативних впливів на довкілля, в тому числі: атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунти, визначити шляхи поводження з відходами, збереження об'єктів природно-заповідного фонду та інших природоохоронних об'єктів, а також запобігання негативного впливу на здоров'я населення.

На території області мають заповідний статус мають:

- ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Лімниця з водоохоронною смугою вздовж берегів 100 м»;
- ландшафтний заказник місцевого значення «Ріка Свіча з притокою Мізунькою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Пістинька з прибережною смугою»;
- гідрологічний заказник місцевого значення «Ріка Рибниця».

При проведенні протипаводкових робіт необхідно враховувати вимоги Закону України «Про природно-заповідний фонд України» та положень про об'єкти природно-заповідного фонду.

Водночас, слід врахувати, що відповідно до пункту 10 частини 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» діяльність з проведення робіт з розчищення і днопоглиблення русла та дна річок, берегоукріплення, зміни і

стабілізації стану русел річок може мати значний вплив на довкілля та підлягає оцінці впливу на довкілля.

Звертаємо увагу, що у проекті Програми зустрічається посилання на ДБН 360-92, що втратив чинність.

Одночасно повідомляємо, що відповідно до частини 1 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» проекти документів державного планування, звіти про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про оприлюднення цих документів подає замовник (на паперових носіях та електронному вигляді) до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Начальник управління

Андрій Пліхтяк

Гулев'як
Федун'як
52-61-50

**ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДНІСТРОВСЬКЕ БАСЕЙНОВЕ УПРАВЛІННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ**

вул. А.С.Сахарова, 23А, м.Івано-Франківськ, 76014, тел./факс. (0342) 52-31-42
e-mail: vodaif@ukr.net, сайт: www.vodaif.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 13646270

**Департаменту охорони здоров'я
Івано-Франківської обласної
державної адміністрації**

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 91 Бюджету кодексу України розроблено проект Програми, що пропонується до затвердження рішенням обласної ради.

Відповідно до частини 2 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» подаємо Вам Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року та проект Програми.

Додаток на 7 та 12 арк. відповідно.

Начальник управління

Роман МИХАЙЛЮК

В.Рашковецька
51-32-36

Сертифікат
33E2D99E7F966307B0400000076147A006C3F77F00
Підписувач Михайлюк Роман Вікторович
Дійсний з 28.01.2020 0:00:00 по 28.01.2022 0:00:00

Дністровське басейнове управління водних
ресурсів

09-17/02/1331 від 20.11.2020

10.11.2020

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

вул. Грушевського, 21, м. Івано-Франківськ, 76004, тел. (0342)55-20-14, факс 55-19-01
E-mail: department@dmz.if.gov.ua Код ЄДРПОУ 02012875

11.12.2020 № 5767/07-36/38

від № 09-17/02/1331 від 20.11.2020

✓ **Дністровське басейнове
управління водних ресурсів**

Департамент охорони здоров'я обласдержадміністрації розглянув Вашу Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (ціль – CEO) проекту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року (далі – Заява) та відповідно до статті 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» на підставі поданих Вами (заявником) даних подає наступні пропозиції.

Звіт про CEO необхідно виконати відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» з урахуванням наступних документів:

- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»;
- Закон України «Про тваринний світ» та Закон України «Про рослинний світ»;
- Водний, Земельний, Лісовий кодекси України;
- ДСТУ 3013-95 «Гідросфера. Прямий контроль за відведенням доповних і снігових стічних вод з території міст і промислових підприємств»;
- ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів»;
- Інші акти в даній сфері правового регулювання.

У роботі над CEO пропонуємо використати аналітичні методи та методи цільового аналізу з метою укладення стратегічних цілей проекту з цілями збереження довкілля та здоров'я населення. Розглянути та проаналізувати всі найбільш значущі наслідки для здоров'я населення та передбачити заходи щодо пом'якшення можливих негативних впливів.

Директор

Ігор ДМИТРЕНКО

4 ДОШКА ОГЛОШЕНЬ

ЗАЯВА ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ПРОЄКТУ ОБЛАСНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОТИПАВОДКОВОЇ ПРОГРАМИ НА ПЕРІОД ДО 2025 РОКУ

1) **Замовник:** Дніпровське басейнове управління водних ресурсів;

2) **Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування:** Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівні документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування. Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статті 91 Бюджету кодексу України розроблено проєкт Програми, що пропонується до затвердження рішенням обласної ради. Проєкт Програми розроблено з метою вирішення у Прикарпатському регіоні проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней та мінімізування розмірів збитків заповодівки річок. Для досягнення мети Програми необхідне комплексне, цілеспрямоване та системне вирішення основних завдань: – будівництво нових та відновлення існуючих гідротехнічних захисних споруд (водозахисних дамб та берегоукріплень); – проведення робіт з розчищення русел річок, упорядкування водопорозних зон та прибережних захисних смуг, розроблення схем комплексного протиаварійного захисту територій від шкідливої дії вод; – визначення меж прибережних захисних смуг згідно з проєктами землеустрою, насамперед на водних об'єктах, що є джерелами питоного водопостачання; – здійснення першочергових заходів щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок; – ліквідація наслідків шкідливої дії вод, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів та сільськогосподарських угідь; відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протиаварійного призначення. Отримані результати виконання Програми – створення безпечних умов для життєдіяльності населення області; – здійснення природоохоронних заходів, включених до переліку заходів від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь; – забезпечення управління паводковим стоком; – мінімізування розмірів збитків, спричинених шкідливою дією паводкових вод; – відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану малих річок; – відшкодування вартості матеріалів та ресурсів протиаварійного призначення. Програма базується на основі аналізу гідрологічної обстановки на річках, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання та комплекс заходів щодо їх реалізації. Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, Водного кодексу України, Політичного та Бюджетного кодексів України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належить до природоохоронних заходів» (із змінами) та на виконання Рішення голови Івано-Франківської обласної державної адміністрації згідно з протоколом від 03.06.2020 р. №47.

3) **Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцевонадходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів):** Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для кожного з визначених протиаварійних заходів Програми розробляється низка заходів і проєктів, серед яких можуть бути проєкти, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягають оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проєктів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

4) **Ймовірні наслідки:** а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки (даій – CEO) мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації проєкту цільової протиаварійної Програми на період до 2025 року, зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких компонентів довкілля: ґрунти; атмосферне повітря; водні ресурси; стан фауни, флори, біорізноманіття, землі (у тому числі вилучена земельна ділянка); кліматичні фактори. б) для територій з природоохоронним статусом: Під час здійснення CEO, варто оцінити ймовірні наслідки від здійснення заходів, що пропонується відповідно до Програми на: території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх охоронні зони, землі природно-заповідного фонду України, території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єкти комплексної охорони. в) трансграничні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: Запропонований проєкт Програми містить перелік заходів для вирішення проблеми захисту населених пунктів, територій, у тому числі сільськогосподарських угідь, та об'єктів виробничої сфери від катастрофічних паводків і повеней у Прикарпатському регіоні (зокрема, на території Івано-Франківської області), з чого випливає відсутність трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

5) **виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено:** По території області протікає 8294 річки, загальною довжиною 15756 км, у тому числі: 4688 річок в басейні р. Дністер довжиною 9111 км і 3606 річок в басейні р. Прут довжиною 6645 км. Близько 70% загальної кількості річок протікають у гірській частині області, де в основному й формуються запаси поверхневих водних ресурсів, які в середній по водності рік складають 4,45 км³ води (8,8% стоку України). Прикарпатський регіон знаходиться в зоні розширеного впливу атмосфери і відповідно зони підвищеного ризику щодо виникнення водних стійкої та проявів їх шкідливої дії, що спричиняє різні за масштабами, у тому числі й катастрофічні затоплення, підтоплення і переуволоження територій, ураження інженерних інфраструктур та комунікацій з руйнівними наслідками. Розроблення проєкту обласної цільової протиаварійної Програми на період до 2025 року є одним із засобів забезпечення надійного комплексу захисних споруд для захисту населення та мінімізації збитків від шкідливої дії вод. Запропонований проєкт Програми містить: – аналіз гідрологічної обстановки на річках (з 1954 року (створення обласного та систематичного підрозуму наслідків від стійкої дії) пройшло 86 повеней та паводків, прямих збитків від яких на 01.09.2020 р. складають 8,2 млрд. грн.; – основні природні фактори, та фактори господарської діяльності, що мають значний вплив на формування паводкового стоку; – перелік заходів і завдань з визначення виконавців, термінів виконання, обсягів та джерел фінансування; – отримані економічні, соціальні та екологічні результати виконання Програми. Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми. Проте, в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи. *Альтернатива 1. «Нульовий сценарій»* – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку невизначення Програми. Оцінка ефективності вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звітті про стратегічну екологічну оцінку.

Продовження на наступній сторінці

б) дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки; Основною метою прогнозу є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з оцінюваним станом природного середовища. Всі методи прогнозування об'єднують у дві групи: **логічні** і **формалізовані**. До **логічних** методів відносять методи інтуїції, логіки, експертних оцінок, аналогії. При відсутності про об'єкт прогнозування достовірних відомостей і, якщо об'єкт не підлягає математичному аналізу, використовують метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів. **Метод аналогії** полягає в тому, що закономірності розвитку одного процесу з певними поправками можна перенести на інший процес, для якого потрібно зробити прогноз. **Формалізовані методи** поділяють на статистичний, екстраполяційний і моделювання. **Статистичний метод** ґрунтується на кількісних показниках, які дають можливість зробити висновок про темпи розвитку процесу в майбутньому. Сутність його полягає в отриманні і спеціалізованому обробленні прогнозних оцінок об'єкта через опитування висококваліфікованих фахівців (експертів) у певній сфері науки, техніки, виробництва. **Метод екстраполяції** полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє. Цей метод ефективний при короткостроковому прогнозуванні стану об'єкта, який тривав час розвивався рівномірно без значних відхилень. ґрунтується він на визначенні відомих і відомих параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку у прогнозованому періоді. **Метод моделювання** полягає у побудові моделей, які розглядають з урахуванням ймовірної або бажаної зміни прогнозованого явища на певний період, користуючись при цьому або опосередкованими даними про масштаби та напрямки змін. При побудові прогнозних моделей необхідно визначити фактори, від яких суттєво залежить прогноз; ігнорувати їх співвідношення з прогнозованим явищем; розробити алгоритми і програми моделювання змін довкілля під дією певних факторів. Для здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть використовуватися вищевказані методи, зокрема буде здійснено: – збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; – проведення аналізу слабких і сильних сторін проекту Програми з точки зору екологічної ситуації; – проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; – проведення оцінки впливу Програми на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; – моніторинг фактичного впливу впровадження Програми на довкілля.

7) заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування; Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища при розміщенні, проєктуванні, будівництві, експлуатації, експлуатації, консервації, зносу та інших об'єктів. Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог: а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій; б) здійснення заходів щодо запобігання псування, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища; в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів; г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення; д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особистій охороні; е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб. *Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на об'єкти тваринного світу* Під час проведення планованої діяльності, у відповідності до вимог статей 9, 37, 39, 40 Закону України «Про тваринний світ»: – збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі; – недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин; – збереження цілісності природних угруповань диких тварин; – запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів; – охорону середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин; – незоторкованість ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу; – розроблення і здійснення заходів, які будуть забезпечувати збереження шляхів міграції тварин. *Заходи спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на здоров'я населення* При здійсненні планованої діяльності у відповідності до вимог статті 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» з метою відвернення і зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення щодо: неіонізуючих випромінювань та інших фізичних факторів будуть розглядатися: – відповідні організаційні, господарські, технічні, технологічні, архітектурно-будівельні та інші заходи щодо попередження утворення та зниження шуму до рівня, установлених санітарними нормами; – заходи радіаційної безпеки, відповідних санітарних правил, а також заходи встановлені нормами, іншими актами законодавства, що містять вимоги радіаційної безпеки;

8) пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку; Стратегічна екологічна оцінка буде виконана в обсягах, визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». *Пропонується така структура Звіту із CEO:* 1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування; 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією); 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на території, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією); 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією); 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи вразливі таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування; 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків; 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування; 8) обґрунтування вибору запропонованих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки); 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; 10) опис ймовірних трансграничних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності); 11) резюме неточностей характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9) орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки їх подання. Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту обласної цільової протипаводкової Програми на період до 2025 року подаються до:

Відділу водних відносин та басейнової взаємодії Дніпровського басейнового управління водних ресурсів. Відповідальна особа:

Начальник відділу водних відносин та басейнової взаємодії – Гартун Олександр Євгенійович (контактні дані: voda@ukr.net;

тел. приймальня (0342) 52-31-42;

тел. відділ водних відносин та басейнової взаємодії (0342) 52-31-36

Строк подання зауважень і пропозицій становить 15 днів, з дня оприлюднення Заяви.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
2. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296.
https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695
<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>
4. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки, затверджена рішенням Івано-Франківської обласної ради від 21.02.2020 р. № 1381-34/2020
<http://www.if.gov.ua/files/uploads/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE-%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%202021-2027%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B8.pdf>
5. Екологічний паспорт Івано-Франківської області 2019 рік
http://www.if.gov.ua/files/uploads/ecolog_paspport_IF_2019.pdf